

کارایی محلول محافظ حاوی ملاتونین و گابا در افزایش کیفیت گل شاخه بریده ژربرا (*Gerbera jamesonii* cv. Terra Kalina) طی ماندگاری

لعیا عباسی شکوهی^۱، حنیفه سید حاجی زاده^{۱*}، سیدمرتضی زاهدی^۱، علی فرجی چلانعلیا^۱ و علی مقدم^۲

^۱ گروه علوم و مهندسی باغبانی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه مراغه، مراغه ۵۵۳-۵۵۱۳۶، ایران

^۲ گروه علوم باغبانی و زراعت، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۴، تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۳/۰۳/۱۶)

چکیده

ژربرا پنجمین گل شاخه بریده جهان، از نظر اهمیت اقتصادی است ولی عمر گلجای کوتاهی دارد. یکی از مشکلات اصلی پس از برداشت این گل کاهش کیفیت و دوام گل‌ها است که تحت تأثیر تعادل بین جذب و از دست دادن آب قرار می‌گیرد. به همین منظور برای بررسی تأثیر ملاتونین و گاما آمینوبوتیریک اسید (گابا) در افزایش ماندگاری و کیفیت ژربرا آزمایشی بصورت فاکتوریل، در قالب طرح پایه کاملاً تصادفی در ۳ تکرار انجام شد. محلول‌های محافظ گل حاوی ۰/۱ و ۰/۵ میلی مولار ملاتونین و ۱ و ۵ میلی مولار گابا و از آب مقطر به عنوان تیمار شاهد بودند. نتایج نشان داد که با افزایش ماندگاری، میزان نشت الکترولیت، آنتوسیانین، مالون دی آلدئید، پراکسید هیدروژن و فعالیت آنزیم پراکسیداز در همه تیمارها به جز محلول‌های حاوی ملاتونین ۰/۱ میلی مولار و گابا ۱ میلی مولار افزایش یافت در حالی که وزن تر، کربوهیدرات، فلاونوئید، فنل کل و پروتئین کاهش یافت. بیشترین کاهش در وزن تر نسبی گلبرگ و کربوهیدرات و نیز بیشترین افزایش در میزان مالون دی آلدئید و نشت الکترولیت در روز ۱۰ ام در تیمار گابا ۵ میلی مولار مشاهده شد. گل‌های قرار گرفته در محلول حاوی ۰/۱ میلی مولار ملاتونین، حاوی بیشترین میزان کربوهیدرات محلول کل، پروتئین، فنل کل و نیز بیشترین فعالیت آنزیم پراکسیداز بودند. به طور کلی، ملاتونین در هر دو غلظت ۰/۵ و ۰/۱ میلی مولار مناسب‌ترین تیمار بود که باعث بهبود صفات کیفی گل‌های شاخه بریده ژربرا نسبت به شاهد و سایر تیمارها شد. لذا با توجه به ماهیت هورمونی و آنتی‌اکسیدانی ملاتونین، به نظر می‌رسد که کاربرد ملاتونین در غلظت کم می‌تواند به عنوان یک تکنولوژی امیدبخش در سطح تجاری در صنعت گل مورد استفاده قرار گیرد.

واژه‌های کلیدی: پیری گلبرگ، روابط آبی، محافظت آنتی‌اکسیدانی، عمر گلجای

مقدمه

لیلیوم رتبه پنجم اهمیت را در بین گل‌های شاخه‌بریده به خود اختصاص داده است. اگر چه کیفیت ظاهری، شکل و رنگ از عوامل تأثیرگذار بر تصمیم‌گیری مصرف‌کنندگان گل‌های شاخه بریده هستند، اما عمر گلجایی عامل اساسی متقاعدکننده مصرف‌کننده برای خرید دوباره است (Han-Wens et al.,

ژربرا با نام علمی *Gerbera jamesonii* گیاهی دائمی، گرمسیری و حساس به سرما با ریشه‌های عمیق و بومی جنوب کشورهای آفریقا، ماداگاسکار، آسیا و اندونزی است (ایزدی و همکاران، ۱۳۹۹). از نظر اقتصادی پس از رز، داودی، لاله و

کاهش کربوهیدرات، کاهش جذب آب به دلیل انسداد میکروبی یا فیزیکی آوندها و نیز اتیلن موجود در محل نگهداری، از جمله مواردی هستند که بر ماندگاری و عمر گلجایی گل‌های شاخه بریده، پس از برداشت مؤثر هستند. فعالیت میکروارگانیسم‌ها در محلول گلجایی می‌تواند سبب انسداد آوندی در ساقه برش خورده، رهاسازی متابولیت‌های سمی و یا آنزیم‌های مضر، افزایش تولید اتیلن و تحریک فرایند مرگ برنامه‌ریزی شده سلول گردند (Geng et al., 2009). تیمار گل‌های شاخه‌بریده برای جلوگیری از رشد و توسعه میکروارگانیسم‌ها یک روش متداول برای افزایش ماندگاری آن‌ها است (Schmitzer et al., 2010).

ملاتونین یک مولکول با خاصیت دوگانه آبدوست و آبگریز است که به راحتی از غشای سلول وارد سیتوپلاسم و فضای زیرسلولی می‌شود (Zhang et al., 2014). ملاتونین سبب تنظیم رشد ریشه، شاخه، ریزنمونه، فعال‌شدن جوانه‌زنی بذر و همچنین موجب به تأخیر انداختن پیری برگ می‌شود. نتایج تیمار میخک با ۰/۱ میلی‌مولار ملاتونین، پیری را کاهش داد و عمر گلجایی را تا ۱۰ روز در مقایسه با شاهد افزایش داد. همچنین معلوم شد که تیمارهای ملاتونین پس از برداشت، باعث بهبود روابط آب شده و در همین حال سرعت متابولیسم را کاهش می‌دهد و ثبات غشاء را به دلیل فعالیت آنتی‌اکسیدانی حفظ می‌کند (Lezoul et al., 2022). ملاتونین در گیاهان از طریق بهبود کارایی فتوسنتز و تنظیم متابولیسم سلولی باعث افزایش میزان محتوای نسبی آب، میزان کلروفیل کل، کربوهیدرات محلول، پروتئین محلول، فنل کل و پرولین محلول و کاهش پراکسیداسیون لیپیدهای غشا شده و با افزایش فعالیت آنزیم‌های آنتی‌اکسیدانی مانند سوپراکسید دیسموتاز، گاپاکول پراکسیداز، آسکوربات پراکسیداز و کاتالاز باعث مقاومت گیاهان به تنش‌های محیطی می‌گردد (Cao et al., 2018). به‌طورکلی، ملاتونین دارای نقش آنتی‌اکسیدانی بوده و باعث جلوگیری از تجمع رادیکال‌های آزاد می‌گردد و در مرحله پس از برداشت از طریق بهبود روابط آبی و حفظ پایداری رنگیزه‌های گیاهی منجر به تأخیر در فرآیند پیری و

افزایش عمر گلجایی گل‌ها می‌شود (Van Doorn, 2012). نتایج تحقیق شاکرمی و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد که تیمار ملاتونین منجر به افزایش عمر گلجایی، افزایش گلچه‌های باز شده در گل‌آذین، کاهش تعرق، حفظ تعادل آب، تغییر در کلروفیل، کاروتنوئید و میزان ملاتونین درون‌زا در گل بریده مریم (*Polianthes tuberosa*) شد. کاربرد ملاتونین منجر به کاهش آسیب‌های ناشی از خسارت سرمازدگی در گل بریده آنتوریوم (*Anthurium andreaeanum*) شد (Aghdam et al., 2019). در بررسی خسارت گونه‌های فعال اکسیژن به کلروپلاست، پژوهشگران تصور می‌کنند که ملاتونین ممکن است تولید بیش از حد گونه‌های فعال اکسیژن را خنثی کرده و در نتیجه تخریب کلروفیل کاهش یافته و فرآیند پیری به تأخیر بیافتد (Gao et al., 2016).

گاما آمینو بوتیریک اسید (گابا)، یک آمینواسید غیرپروتئینی چهار کربنه است که در طیف گسترده‌ای از موجودات مانند باکتری‌ها، گیاهان و حیوانات وجود دارد. محلول‌پاشی پیش از برداشت گابا، سبب بهبود ویژگی‌های مورفولوژیکی گل‌های ژربرا می‌شود. همچنین، افزایش سطوح داخلی این ترکیب در گیاهان ژربرا باعث کاهش تولید اتیلن و افزایش اسمولیت‌ها و ترکیبات آنتی‌اکسیدان در گل‌های تولیدی می‌شود که به دنبال آن باعث حفظ کیفیت و افزایش عمر گلجایی این گل‌ها نسبت به شاهد در پس از برداشت می‌گردد (محمدی و همکاران، ۱۳۹۹). Soleimani-Aghdam و همکاران (۲۰۱۶) اثر مثبت گابا (۱ میلی‌مولار) بر کاهش خسارت سرمازدگی در گل شاخه‌بریده آنتوریوم و افزایش ماندگاری آن را گزارش کردند. گل‌های تیمار شده با غلظت یک میلی‌مولار گابا دارای نشت یونی و مالون دی‌آلدئید کمتری بودند و پیری در این گل‌ها را به تأخیر انداختند. کاربرد گابا در محلول گلجایی باعث حفظ کیفیت و افزایش عمر گلجایی گل‌های بریده رز رقم Red Vaomi شد (Mirzaei Mashhoud et al., 2015). با توجه به اهمیت استفاده از ترکیبات طبیعی و دوستدار محیط‌زیست به جای ترکیبات شیمیایی در محلول گلجایی، هدف از این مطالعه بررسی اثر غلظت‌های مختلف ملاتونین و گابا در افزایش

اندازه‌گیری شد و به روش He و همکاران (۲۰۰۶) و براساس رابطه ۲ محاسبه شد. در رابطه ۱ FW_t : وزن تر گل در روزهای مختلف و FW_{t0} : وزن تر گل در روز برداشت و در رابطه FW : وزن تر گلبرگ، DW : وزن خشک گلبرگ، TW : وزن گلبرگ در حالت تورژسانس.

$$RFW (\%) = (FW_t / FW_{t0}) \times 100 \quad \text{رابطه ۱}$$

$$RWC (\%) = (FW - DW) / (TW - DW) \times 100 \quad \text{رابطه ۲}$$

درصد نشت الکترولیت: برای تعیین درصد نشت

الکترولیت، ۰/۱ گرم از گلبرگ برداشت شده از هر تیمار، توزین و داخل دو گروه لوله آزمایش، حاوی ۱۰ میلی‌لیتر آب مقطر گذاشته شدند. یک گروه از لوله‌ها، به مدت ۳۰ دقیقه در بن‌ماری ۴۰ درجه سانتی‌گراد (EC_1) و گروه دیگر لوله‌ها، به مدت ۱۰ دقیقه در بن‌ماری ۱۰۰ درجه سانتی‌گراد (EC_2) قرار گرفتند. پس از کاهش دمای لوله‌ها تا حد دمای محیط، هدایت الکتریکی نمونه‌ها به وسیله دستگاه EC متر (مدل Jenway) اندازه‌گیری و سپس درصد نشت الکترولیت مطابق روش Alferez و همکاران (۲۰۰۶) و بر اساس رابطه ۳ محاسبه شد که در این رابطه C_1 مقدار EC اولیه گلبرگ و C_2 مقدار EC ثانویه گلبرگ بود.

$$EL(\%) = (C_1 / C_2) \times 100 \quad \text{رابطه ۳}$$

فلاونوئید کل: به منظور ارزیابی فلاونوئید کل، میزان جذب

عصاره گلبرگ‌ها در طول موج ۵۰۷ نانومتر با دستگاه اسپکتروفتومتر (Shimadzu, UV-1800) خوانده شد. جهت بدست آوردن منحنی کالیبراسیون از کوئرستین به‌عنوان استاندارد استفاده شد و منحنی براساس میزان جذب در طول موج ۵۰۷ نانومتر در غلظت‌های مشخص رسم گردید (Kaijv et al., 2006).

کربوهیدرات محلول کل: میزان کربوهیدرات محلول به

روش Schlegel (۱۹۵۶) اندازه‌گیری شد. در این روش ۰/۲ گرم از بافت گلبرگ به همراه ۱۰ میلی‌لیتر اتانول ۹۵ درصد در لوله آزمایش در بسته قرار داده، به مدت یک ساعت در حمام بن‌ماری و در دمای ۸۰ درجه سانتی‌گراد حرارت داده شدند. پس از سرد شدن ۱ میلی‌لیتر از این نمونه‌ها برداشته شد و به آن

کیفیت و ماندگاری گل ژبررا رقم تراکالینا با تأکید بر صفات فیزیولوژیکی و بیوشیمیایی گلبرگ در دوره پس از برداشت است.

مواد و روش‌ها

گل‌های شاخه‌بریده ژبررا رقم تراکالینا در اندازه و کیفیت مشابه در مرحله‌ای که دو ردیف خارجی گلچه‌ها به‌طور کامل باز شده بودند (Dole and Wilkins, 1999)، از بازار گل تهران خریداری و به آزمایشگاه گروه علوم باغبانی دانشگاه مراغه در سال ۱۴۰۲ منتقل شدند. همه شاخه‌های گل از ارتفاع ۳۰ سانتی‌متر در زیر آب برش خورده و در محلول‌های گلجایی مختلف نگهداری شدند. آزمایش براساس فاکتوریل در قالب طرح کاملاً تصادفی در سه تکرار اجرا شد. فاکتورهای آزمایش شامل سطوح مختلف محلول‌های محافظ و زمان نگهداری گل‌ها بود. سطوح مختلف محلول گلجایی شامل محلول ۰/۱ و ۰/۵ میلی‌مولار ملاتونین و محلول ۱ و ۵ میلی‌مولار گابا بود و از آب مقطر هم به‌عنوان تیمار شاهد استفاده شد. شاخه‌های گل در دمای 2 ± 18 درجه سانتی‌گراد (دمای اتاق) و رطوبت نسبی ۵۰٪ در شدت نور ۱۰ میلی‌مولار بر متر مربع در ثانیه نگهداری شدند. به جهت اینکه گل‌ها در دمای اتاق نگهداری شدند، اندازه‌گیری صفات فیزیولوژیکی و بیوشیمیایی گلبرگ، یکبار در روز برداشت و بار دیگر ۱۰ روز پس از برداشت به ترتیب زیر انجام گرفت:

وزن تر شاخه گل و آب نسبی گلبرگ: وزن تر شاخه‌های

گل با ترازو (PJ300, METTLER) و با دقت ۰/۰۰۰۱ گرم و در روزهای نمونه‌برداری توزین و براساس رابطه ۱ محاسبه شد. برای اندازه‌گیری محتوای نسبی آب گلبرگ، وزن تر نمونه‌های گلبرگ با ترازوی دیجیتالی (PJ300, METTLER) دارای دقت ۰/۰۰۰۱ اندازه‌گیری شد، سپس تمامی نمونه‌ها در آب مقطر قرار داده و به مدت ۲۴ ساعت در دمای ۴ درجه سانتی‌گراد قرار گرفتند. پس از آن وزن اشباع برگ‌ها اندازه‌گیری و برگ‌ها به مدت ۴۸ ساعت در آون با دمای ۷۰ درجه سانتی‌گراد قرار داده شده و وزن خشک هر کدام

طول موج ۳۹۰ نانومتر خوانده شد.

مالون دی‌آلدهید: ۰/۲ گرم از بافت تازه گلبرگ توزین و در هاون چینی حاوی ۵ میلی‌لیتر تری کلرواستیک اسید (TCA) ۱ درصد ساییده شد. عصاره حاصل ۵ دقیقه در ۱۰۰۰۰g سانتیفریوژ شد. به ۱ میلی‌لیتر از محلول رویی حاصل، ۴/۵ میلی‌لیتر از محلول TCA که حاوی ۰/۵ درصد تیوباربتوریک اسید (TBA) بود، اضافه شد. مخلوط حاصل به مدت ۳۰ دقیقه در دمای ۹۵ درجه سانتی‌گراد حمام آب گرم حرارت داده شد. سپس بلافاصله در یخ سرد و دوباره به مدت ۱۰ دقیقه در ۱۰۰۰۰ g سانتیفریوژ گردید. جذب این محلول با استفاده از دستگاه اسپکتروفتومتر در طول موج ۵۳۲ نانومتر خوانده شد (Zhang et al., 2007).

فعالیت آنزیم پراکسیداز: به منظور اندازه‌گیری فعالیت آنزیم پراکسیداز گلبرگ ۲ میلی‌لیتر مخلوط واکنش شامل مقداری از عصاره که دارای ۵۰ میلی‌گرم پروتئین باشد (این مقدار با استفاده از منحنی استاندارد محاسبه شد)، ۵ میلی‌مولار گایاکول و مقدار کافی بافر فسفات ۲۵ میلی‌مول با (pH=۷/۸) تا به حجم نهایی ۲ میلی‌لیتر برسد، در یک لوله آزمایش ریخته و دستگاه اسپکتروفتومتر در طول موج ۴۷۰ نانومتر صفر شد. سپس ۵ میکرولیتر پراکسید هیدروژن (H₂O₂) ۳۰ درصد به این مخلوط اضافه شد و سریعاً تغییرات جذب نور به فواصل ۱۰ ثانیه، به مدت یک دقیقه اندازه‌گیری شد (Reuveni, 1995).

آنالیز آماری: داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SAS نسخه ۹/۱ و مقایسه میانگین داده‌ها با استفاده از آزمون دانکن در سطح احتمال ۱ و ۵ درصد آنالیز شدند. رسم جداول و نمودارها با استفاده از مجموعه نرم‌افزار Excel است.

نتایج و بحث

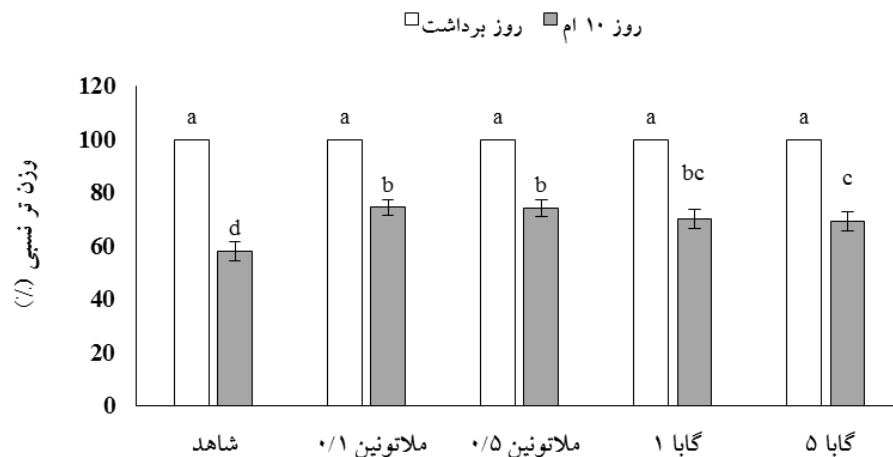
وزن تر نسبی: با توجه به شکل ۱ با گذشت زمان در روز ۱۰ام، میزان وزن تر به‌طور معنی‌داری در تمامی تیمارها نسبت به روز برداشت کاهش یافت به‌طوری‌که کمترین وزن تر با اختلاف معنی‌دار، در تیمار شاهد مشاهده شد. تیمار ملاتونین ۰/۱ میلی‌مولار در روز ۱۰ام توانست میزان کاهش معنی‌دار

۱ میلی‌لیتر فنل ۰/۵ درصد و ۵ میلی‌لیتر اسید سولفوریک ۹۸ درصد اضافه شد. در نهایت میزان جذب نور در ۴۸۳ نانومتر با دستگاه اسپکتروفتومتر (Shimadzu, UV-1800) خوانده شد. **آنتوسیانین:** یک گرم نمونه گلبرگ در ازت مایع پودر شده و در ۲ میلی‌لیتر متانول اسیدی هضم شد. عصاره حاصل در دمای ۴ درجه سانتی‌گراد و ۱۲۰۰۰ دور به مدت ۱۰ دقیقه سانتیفریوژ گردید. فاز مایع جدا گردیده و ۱۰۰ میکرولیتر از این عصاره در کمپلکس واکنشی حاوی ۱۹۰۰ میکرولیتر متانول اسیدی مخلوط گشته و در طول موج ۵۳۰ نانومتر توسط دستگاه اسپکتروفتومتر (Shimadzu, UV-1800) میزان جذب آن‌ها خوانده شد (Meng and Wang, 2004).

فنل کل: ۰/۵ میلی‌لیتر از عصاره بدست آمده طبق روش Ebrahimzadeh و همکاران (۲۰۰۸)، با ۵ میلی‌لیتر فولین سیوکالتیو مخلوط شد و ۴ میلی‌لیتر کربنات سدیم یک مولار اضافه شد. محلول حاصل ۱۵ دقیقه در تاریکی قرار داده شد و در طول موج ۷۶۵ نانومتر در اسپکتروفتومتر خوانده شده و از طریق منحنی استاندارد اسید گالیک محاسبه شد.

پروتئین محلول کل: ۰/۱ گرم نمونه گلبرگ در بافر فسفات (۵۰ میلی‌مولار با اسیدیته ۷/۲) سائیده شد و به مدت ۱۵ دقیقه در سانتیفریوژ با دور ۱۴۰۰۰ دور در دقیقه قرار داده شد. سپس محلول رویی جدا شده و از این عصاره برای سنجش پروتئین استفاده شد. برای سنجش پروتئین محلول، معرف برادفورد را با عصاره پروتئین و آب‌مقطر مخلوط کرده و بعد از ۵ دقیقه، جذب در طول موج ۵۹۵ نانومتر توسط اسپکتروفتومتر (Shimadzu, UV-1800) خوانده شد و با استفاده از منحنی استاندارد، مقدار پروتئین تعیین گردید (Bradford, 1976).

پراکسید هیدروژن: سنجش پراکسید هیدروژن با استفاده از روش Velikova و همکاران (۲۰۰۰) انجام شد. نمونه گلبرگ در روی یخ با تری کلرواستیک اسید ۰/۱ درصد ساییده شدند. عصاره سانتیفریوژ و سپس ۰/۵ میلی‌لیتر از محلول رویی به ۰/۵ میلی‌لیتر بافر فسفات پتاسیم ۱۰ میلی‌مولار (pH=۷) و ۱ میلی‌لیتر یدید پتاسیم یک مولار اضافه شد و جذب محلول در

سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین و گابا (میلی مولار)

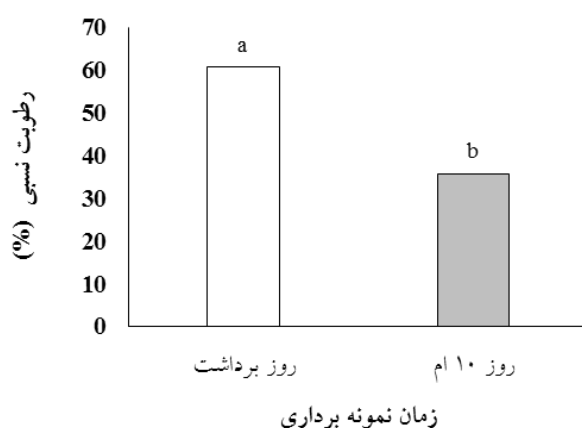
شکل ۱- اثر سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین (۰/۱ و ۰/۵ میلی مولار) و گابا (۱ و ۵ میلی مولار) در محلول گلجای بر وزن تر نسبی ژربرا رقم تراکالینا در طول زمان نگهداری. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی‌دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

(Van Doorn, 2012). گلبرگ‌های یک گل مهمترین بخش زینتی آن هستند و تورژسانس این بخش برای داشتن ظاهر جذاب و بازارپسند محصول ضروری است (Vahdati et al., 2012). پس از برداشت گل‌های زینتی، تعادل آبی آن‌ها تحت تأثیر میزان آب جذب شده و آب از دست رفته قرار می‌گیرد که به آسانی این رابطه برهم می‌خورد و بنابراین کمبود آب و پژمردگی گلبرگ ظاهر می‌شود (Lu et al., 2010) که ممکن است به دلیل انسداد آب در بافت‌ها خصوصاً در آوندهای چوبی در اثر امبولیسم هوا، تجمع میکروارگانیسم‌ها و همین‌طور تشکیل موانع فیزیولوژیکی، تیلوزها و ژل‌ها در ساقه گل‌ها پس از برداشت آن‌ها باشد (Van Doorn, 2012).

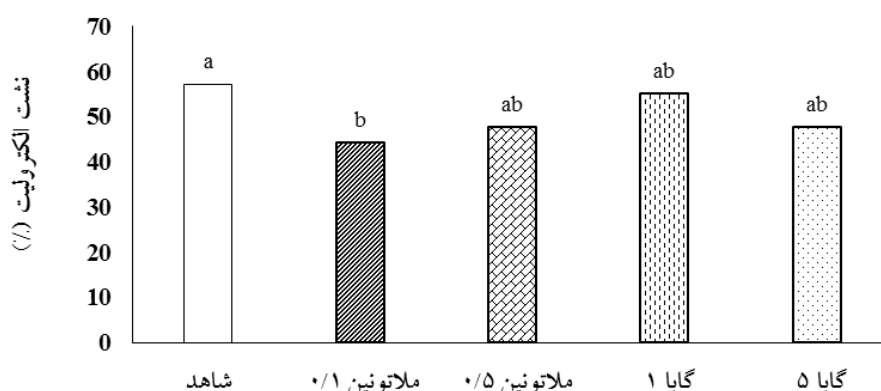
درصد نشت الکترولیت: افزایش زمان ماندگاری در روز ۱۰ام، به‌طور معنی‌داری باعث افزایش نشت الکترولیت نسبت به روز برداشت شد. با توجه به شکل ۳، بیشترین میزان نشت الکترولیت با اختلاف معنی‌دار در تیمار شاهد مشاهده شد و کمترین میزان این صفت در تیمار ملاتونین ۰/۱ میلی مولار مشاهده شد. تیمار ملاتونین ۰/۱ میلی مولار مناسب‌ترین تیمار بود و باعث کاهش میزان نشت الکترولیت نسبت به تیمار شاهد شد. سایر تیمارها با یکدیگر اختلاف معنی‌دار نداشتند. این نتایج با یافته‌های ندری و همکاران (۱۴۰۱) و

وزن تر را نسبت به سایر تیمارها بهبود بخشید درحالی‌که به تیمارهای ملاتونین ۰/۵ و گابا ۱ میلی مولار اختلاف معنی‌داری نداشت. تغییرات وزن تر یکی از مهمترین فاکتورهای نشان‌دهنده کیفیت گل بریده پس از برداشت است زیرا این فاکتور برآیندی از میزان جذب آب و تعرق در گل بریده است. جذب آب و تعرق گل‌های بریده در زمان پیری نامتعادل می‌شود، و تورژسانس سلولی از بین می‌رود و گل‌ها دچار پژمردگی زودرس می‌شوند (Van Meeteren et al., 2000). گل‌های تیمار شده با ملاتونین ۰/۱ میلی لیتر در لیتر کاهش وزن کمتری نسبت به سایر تیمارها نشان دادند. افزایش وزن تر و خشک گیاه در پی استفاده از تیمار ملاتونین ممکن است به علت نقش فعال آن در تنظیم اسمزی باشد که به نوبه خود جذب آب را افزایش می‌دهد و موجب حفظ سلول‌های گیاهی و سم‌زدایی یون‌ها و فلزات سنگین می‌شود و در نهایت رشد گیاه را بهبود می‌بخشد (Dawood et al., 2014).

رطوبت نسبی گلبرگ: با افزایش زمان نمونه‌برداری در روز ۱۰ام، به‌طور معنی‌داری محتوای آب نسبی گلبرگ نسبت به روز برداشت کاهش یافت (شکل ۲) و اثر معنی‌دار ملاتونین و گابا بر این صفت مشاهده نشد. با این وجود روابط آبی یکی از عوامل تأثیرگذار بر عمر گلجایی گل‌های شاخه بریده است

شکل ۲- اثر زمان نمونه برداری بر مقدار رطوبت نسبی گلبرگ ژربرا رقم تراکالینا. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی‌دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی‌دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین و گابا (میلی مولار)

شکل ۳- اثر سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین (۰/۱ و ۰/۵ میلی‌مولار) و گابا (۱ و ۵ میلی‌مولار) بر درصد نشت الکترولیت گلبرگ ژربرا رقم تراکالینا. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی‌دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی‌دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

مقابله در برابر رادیکال‌های آزاد و یا تولید متابولیت‌های c3OHM، AFMK و AMK است. ملاتونین همچنین موجب کاهش سفتی و بی‌حرکی غشاء می‌شود، بنابراین به‌عنوان تحریک‌کننده آنزیم‌های آنتی‌اکسیدانی به‌طور غیرمستقیم مانع پراکسیداسیون لیپید می‌گردد (Arnao and Hernandez-Ruiz, 2019). نتایج به‌دست آمده حاکی از آن است که تیمار با ملاتونین به‌طور معنی‌داری باعث افزایش محتوای آب نسبی و

Jannatizadeh و همکاران (۲۰۱۹) مطابقت داشت. نشت الکترولیت‌ها به‌عنوان یک شاخص نشان‌دهنده وسعت آسیب غشاء یاخته‌ای مطرح است و اندازه‌گیری آن می‌تواند آسیب به ساختار و کارکرد غشاءهای یاخته‌ای در شرایط تنش را نشان دهد. همراه با افزایش نشت یونی در غشاء، فرآیند پیری توسعه می‌یابد. ملاتونین به‌طور مستقیم و غیرمستقیم با کاهش تجزیه لیپید به‌عنوان محافظت‌کننده اثر می‌کند که این اثرات مربوط به

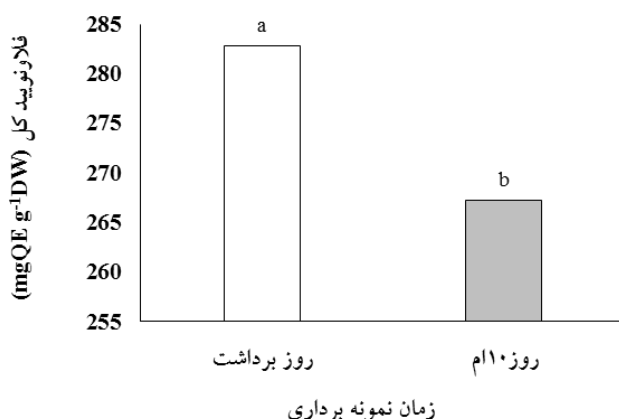
ترکیب اسیدهای آمینه و کربوهیدرات‌های گیاهان میزبان در شرایط تنش تأثیر می‌گذارد و با افزایش مقدار قندهای احیا، سبب افزایش سنتز ترکیبات ثانویه و مقاومت گیاه در برابر پیری می‌شود (Tavarini *et al.*, 2008). واکنش‌های متفاوت به کاربرد دو غلظت ملاتونین در این مطالعه احتمالاً به دلیل تفاوت در مراحل بلوغ و یا شرایط مختلف تیمار (مثل غلظت و مدت زمان) باشد.

آنتوسیانین کل گلبرگ: بیشترین میزان آنتوسیانین با اختلاف معنی‌دار نسبت به سایر تیمارها و تیمار شاهد در تیمار گابا ۱ میلی‌مولار در روز ۱۰ام مشاهده شد (شکل ۶). تیمار گابا ۱ میلی‌مولار در روز ۱۰ام، مناسب‌ترین تیمار بود و با افزایش زمان نمونه‌برداری باعث افزایش میزان آنتوسیانین کل نسبت به تیمار شاهد شد. با افزایش عمر گلجایی میزان آنتوسیانین به‌طور معنی‌داری نسبت به روز برداشت افزایش یافت. کاهش سیالیت غشای سیتوپلاسمی سبب از بین رفتن اجزای سلول شده و در نتیجه آن فنل‌ها و آنتوسیانین‌ها در دسترس مستقیم آنزیم پلی‌فنل اکسیداز (PPO) قرار گرفته و سبب ظهور رنگ قهوه‌ای روی بافت شده که از علائم پیری در محصولات مختلف باغبانی است (Meng *et al.*, 2009). اما در صورت سیالیت بالای غشای سیتوپلاسمی، فنل‌ها و آنتوسیانین‌ها با توانایی از بین برنده رادیکال‌های آزاد نه تنها نقش حیاتی در حفظ کیفیت دارند بلکه توانایی شرکت در پاسخ‌های دفاعی را دارند که این فعالیت را از طریق جلوگیری از زیاد شدن زنجیره اکسیداسیون انجام داده و باعث به تأخیر انداختن اکسید شدن اسیدهای چرب غیراشباع می‌شوند. به‌طور کلی، اندازه‌گیری نشت آنتوسیانین می‌تواند معیاری برای ارزیابی پایداری غشای سلولی باشد. بروز علائم پیری در گل‌های شاخه‌بریده و تنش اکسیداتیو بر دیواره سلولی تأثیر منفی داشته و باعث کاهش پایداری غشای سلولی و افزایش نشت آنتوسیانین می‌شود، که می‌توان دلیل افزایش آنتوسیانین را در پژوهش حاضر به این مسئله مربوط دانست (Seyed Hajizadeh *et al.*, 2023). احتمالاً دلیل نشت کمتر آنتوسیانین در تیمارهای حاوی ملاتونین به خصوص در غلظت ۰/۱

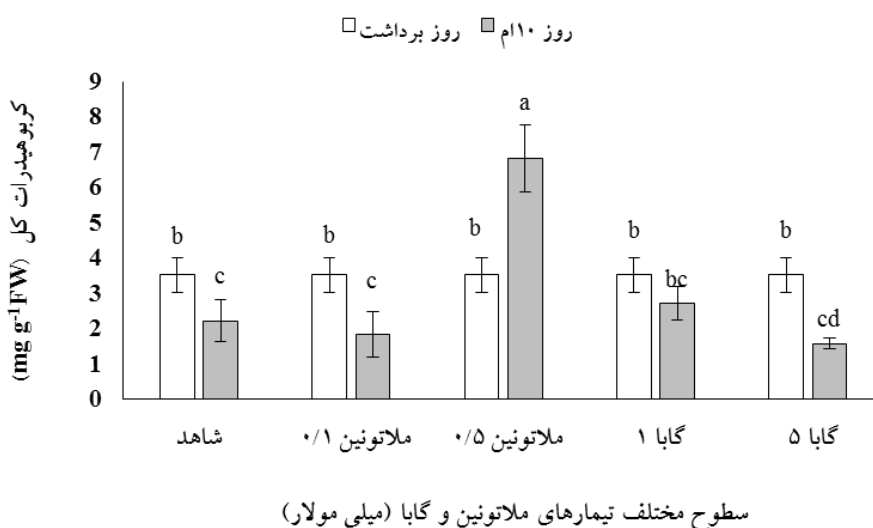
کاهش نشت یونی شده (به خصوص در غلظت ۰/۱ میلی‌مولار) و باعث تأخیر در روند پیری گل‌های شاخه‌بریده ژریرا طی نگهداری در دمای اتاق شد.

فلاونوئید کل: افزایش زمان نگهداری، به‌طور معنی‌داری باعث کاهش محتوای فلاونوئید کل گلبرگ نسبت به روز برداشت شد (شکل ۴). فلاونوئیدها به عنوان گیرنده رادیکال‌های آزاد عمل می‌کنند و گیاهان را در برابر تنش‌های اکسیداتیو محافظت می‌کنند (Salehi *et al.*, 2010). زمانی که گیاه در معرض تنش اکسیداتیو قرار می‌گیرد، مقدار زیادی از گونه‌های فعال اکسیژن مانند آنیون سوپراکسید و رادیکال هیدروکسیل و پراکسید هیدروژن تولید می‌شود. در بسیاری از گیاهان سیستم‌های آنزیمی برای از بین بردن این رادیکال‌ها فعال می‌شوند پس می‌توان نتیجه گرفت پیش از آن که سیستم آنزیمی وارد عمل شود فلاونوئیدها دست به کار شده‌اند، اما با افزایش تنش، سیستم آنزیمی وارد عمل شده و از میزان فلاونوئیدها کاسته می‌شود (Jubany-Mari *et al.*, 2010).

کربوهیدرات کل گلبرگ: با توجه به نتایج شکل ۵، بیشترین میزان کربوهیدرات کل گلبرگ در روز برداشت و مربوط به تمام تیمارهای به کار برده شده بود. با گذشت زمان در روز ۱۰ام، میزان کربوهیدرات کل گلبرگ به‌طور معنی‌داری در تمامی تیمارها نسبت به روز برداشت کاهش یافت. کمترین کربوهیدرات کل با اختلاف معنی‌دار، در تیمار گابا ۵ میلی‌مولار در روز ۱۰ام نمونه‌برداری مشاهده شد. تیمار ملاتونین ۰/۵ میلی‌مولار در روز ۱۰ام توانست میزان کاهش کربوهیدرات کل را نسبت به سایر تیمارها بهبود بخشد. پیری گل به تغییرات وضعیت کربوهیدرات‌ها در گلبرگ‌ها وابسته است و ارتباط مستقیمی میان غلظت کربوهیدرات و ماندگاری گل وجود دارد (Xue *et al.*, 2008). کربوهیدرات‌های محلول در بستن روزنه‌ها و کاهش میزان از دست رفتن آب گل‌های شاخه‌بریده و حفظ آب، ایجاد تعادل آبی و حفظ تورژسانس گلبرگ‌ها مؤثر هستند (Mardeh *et al.*, 2014). همچنین در گلبرگ‌ها اصلی‌ترین دلیل تولید فشار تورژسانس لازم جهت باز شدن کامل گل‌ها هستند (Gerailoo *et al.*, 2014). ملاتونین بر

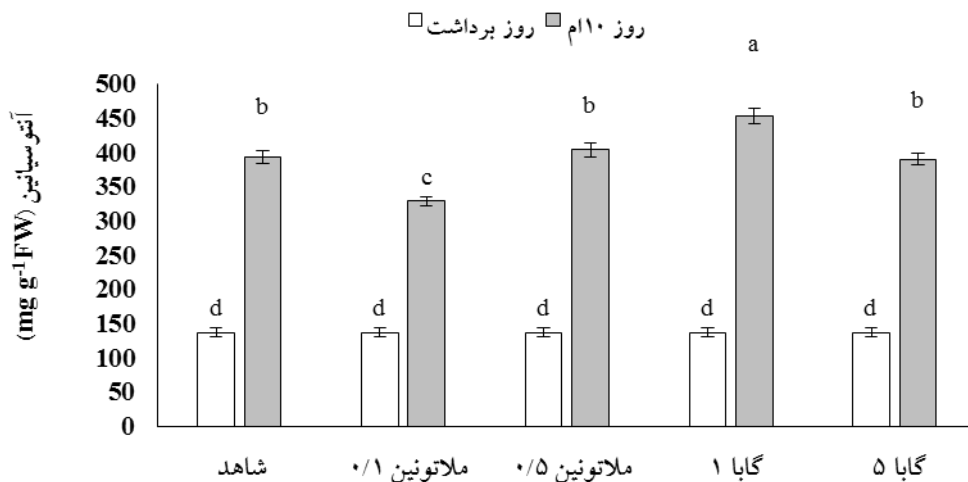
شکل ۴- اثر زمان نمونه برداری بر فلاونوئید کل گلبرگ ژربرا رقم تراکالینا. حروف مشابه نشان دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است. حروف مشابه نشان دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

شکل ۵- اثر سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین (۰/۱ و ۰/۵ میلی مولار) و گابا (۱ و ۵ میلی مولار) بر کربوهیدرات کل گلبرگ ژربرا رقم تراکالینا در طول زمان نگهداری. حروف مشابه نشان دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است. حروف مشابه نشان دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

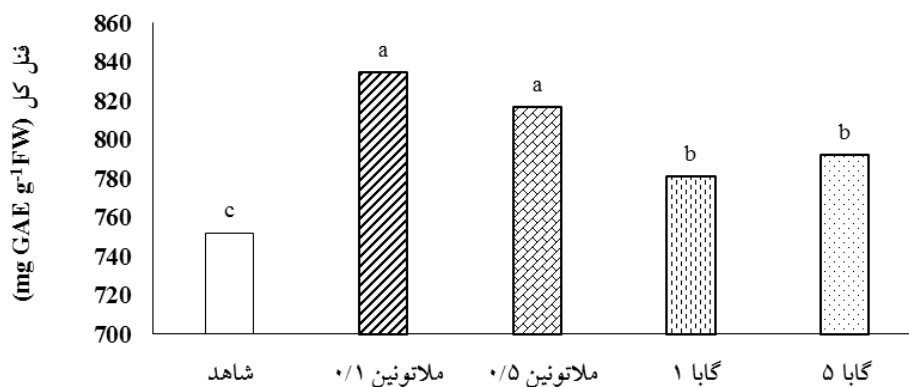
کاهش می یابد (Zarbaksh and Rastegar, 2017). با توجه به شکل ۷، بیشترین میزان فنل کل با اختلاف معنی دار در تیمار ملاتونین ۰/۱ میلی مولار مشاهده شد که با تیمار ملاتونین ۰/۵ میلی مولار اختلاف معنی دار نداشت و کمترین میزان این صفت در تیمار شاهد مشاهده شد. تیمارهای حاوی گابا نیز در حفظ محتوای فنل گلبرگ بهتر از شاهد عمل نمودند. تیمار ملاتونین در هر دو غلظت مناسب ترین تیمار بود و باعث

میلی مولار نسبت به سایر تیمارها و نیز گابا، تأثیر مثبت این تیمار در جلوگیری از پیشرفت پیری و از بین رفتن استحکام غشاهای سلولی است چنانچه در شکل ۳ به وضوح دیده شد. محتوای فنل کل گلبرگ: افزایش زمان نمونه برداری در روز ۱۱۰ام، به طور معنی داری باعث کاهش محتوای فنل کل نسبت به روز برداشت شد. معمولاً محتوای فنل در دوره پس از برداشت به دلیل اینکه سوبسترای آنزیم پلی فنل اکسیداز هستند

سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین و گابا (میلی مولار)

شکل ۶- اثر سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین (۰/۱ و ۰/۵ میلی مولار) و گابا (۱ و ۵ میلی مولار) بر آنتوسیانین کل گلبرگ ژربرا رقم تراکالینا در طول زمان نگهداری. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی‌دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی‌دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

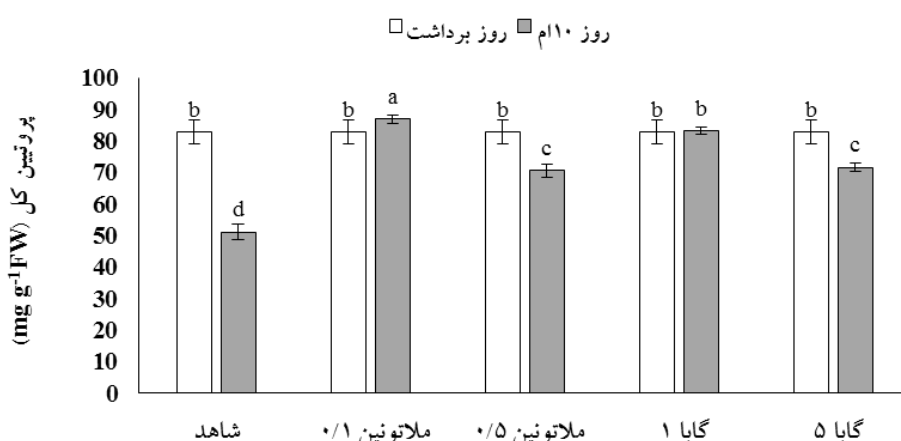
سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین و گابا (میلی مولار)

شکل ۷- اثر سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین (۰/۱ و ۰/۵ میلی مولار) و گابا (۱ و ۵ میلی مولار) بر فنل کل گلبرگ ژربرا رقم تراکالینا. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی‌دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی‌دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

داشته است.

پروتئین کل گلبرگ: نتایج شکل ۸ نشان داد، بیشترین میزان پروتئین کل، در تیمار ملاتونین ۰/۱ میلی مولار در روز ۱۰ام مشاهده شد و کمترین میزان این صفت مربوط به تیمار

افزایش میزان فنل کل نسبت به تیمار شاهد شد. احتمالاً تیمار گابا ۱ میلی مولار به دلیل نقش ویژه گابا (تجمع در سلول‌ها در شرایط تنش و نقش سیگنالی در تولید ترکیبات آنتی‌اکسیدانی (Yin et al., 2005)، تأثیر مستقیمی در سنتز ترکیبات فنلی

سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین و گابا (میلی مولار)

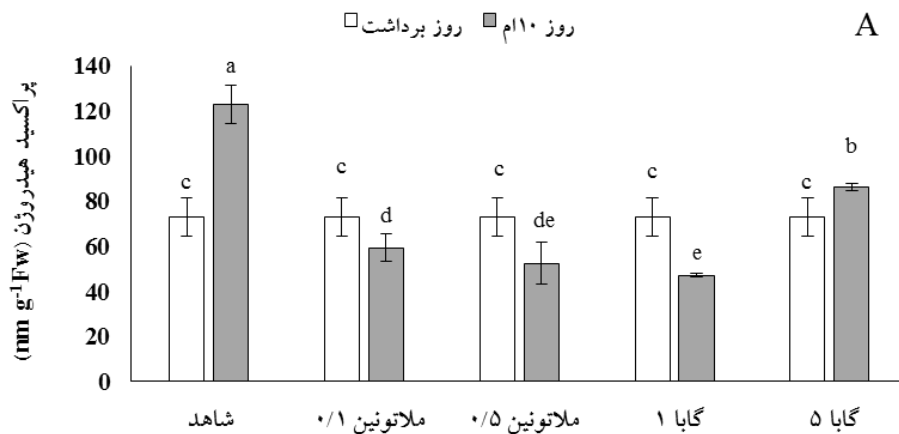
شکل ۸- اثر سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین (۰/۱ و ۰/۵ میلی مولار) و گابا (۱ و ۵ میلی مولار) بر پروتئین کل گلبرگ ژربرا رقم تراکالینا در طول زمان نگهداری. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است. حروف مشابه نشان‌دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

آنتی‌اکسیدانی و افزایش آنزیم‌های مربوط به ترمیم پروتئین اکسیدشده و حفاظت از غشا سبب افزایش میزان پروتئین می‌شود (اله‌ویرن اوصالو و همکاران، ۱۴۰۲).

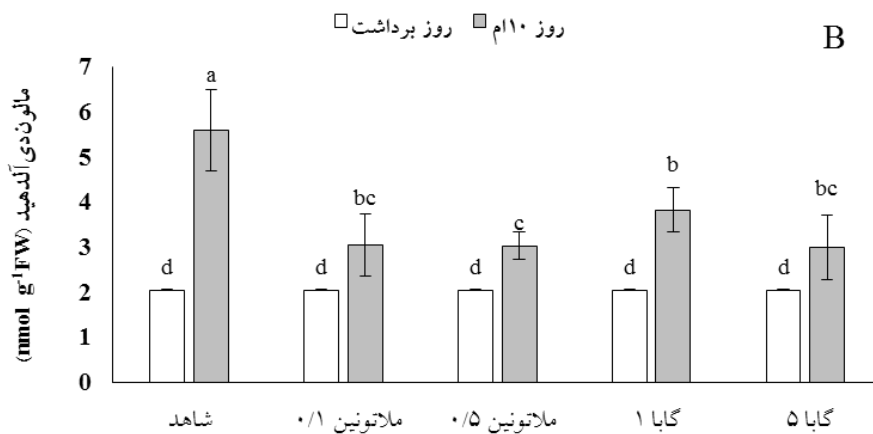
پراکسید هیدروژن (H₂O₂) و مالون دی‌آلدئید گلبرگ:

افزایش زمان نمونه‌برداری در روز ۱۱۰م، به‌طور معنی‌داری باعث افزایش پراکسید هیدروژن در تیمار شاهد و گابا ۵ میلی مولار نسبت به روز برداشت شد درحالی‌که در سایر تیمارها کاهش یافت (شکل ۹A). ملاتونین به عنوان یک مولکول ایندول آمین و همچنین یک الیستور درون‌زا و مولکولی سیگنالی‌نگ فعالیت آنتی‌اکسیدانی مستقیم دارند. ملاتونین با جلوگیری از تخریب کلروفیل و افزایش مقدار فتوسنتز و مهار فعالیت‌های ROS از جمله پراکسید هیدروژن مانع اثرات نامطلوب روی گیاه تحت تنش می‌شود (Arnao and Hernandez-Ruiz, 2019). گابا نیز در غلظت یک میلی مولار، میزان پراکسید هیدروژن را از طریق بهبود عملکرد سیستم فتوسنتزی و افزایش میزان فعالیت آنزیم‌های آنتی‌اکسیدانی کاهش می‌دهد (Li et al., 2013). نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج Zhang و همکاران (۲۰۱۴). نتایج شکل ۹B نشان داد، بیشترین میزان مالون دی‌آلدئید در تیمار شاهد

شاهد بود بطوریکه با افزایش زمان ماندگاری، میزان پروتئین گلبرگ‌ها در تیمار ملاتونین ۰/۱ میلی مولار افزایش یافت. همچنین تیمار گابا ۱ میلی مولار در روز ۱۱۰م، از کاهش معنی‌دار پروتئین نسبت به روز برداشت جلوگیری کرد. به‌طور کلی با افزایش زمان نمونه‌برداری میزان پروتئین کل به‌طور معنی‌دار کاهش یافت. به‌طور مشابه پیش‌تیمار جعفری آفریقای با ملاتونین موجب افزایش محتوای پروتئین در شرایط تنش شوری شد (Zare zeinali et al., 2020). کاهش مقدار پروتئین‌ها می‌تواند در اثر کاهش میزان سنتز پروتئین، افزایش فعالیت آنزیم‌های هیدرولیزکننده پروتئین‌ها، کاهش آمینواسیدهای در دسترس و یا دناتورشدن آنزیم‌های درگیر در سنتز آمینواسیدها یا پروتئین‌ها باشد (Lee et al., 2014). در فرآیند پیری، گونه‌های فعال اکسیژن از راه تغییرهای اکسایشی زنجیره‌های جانبی اسید آمینه به ساختارها و عملکردهای پروتئین‌ها آسیب می‌رسانند. پژوهش‌ها نشان می‌دهد استفاده از تیمار ملاتونین در طول دوره انبارداری محصولات از طریق بیان برخی ژن‌ها کمک قابل توجهی به ترمیم پروتئین‌ها و محافظت از آن‌ها در برابر گونه‌های فعال اکسیژن می‌کند (Xu et al., 2019) همچنین، گابا نیز با افزایش آنزیم‌های

سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین و گابا (میلی مولار)

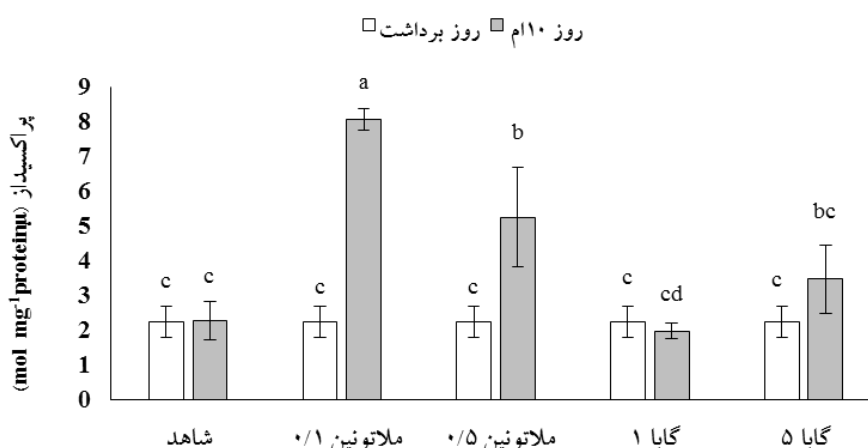

سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین و گابا (میلی مولار)

شکل ۹- اثر سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین (۰/۱ و ۰/۵ میلی مولار) و گابا (۱ و ۵ میلی مولار) بر (A) محتوای پرکسید هیدروژن و (B) محتوای مالون دی آلدئید گلبرگ ژبررا رقم تراکالینا در طول زمان نگهداری. حروف مشابه نشان دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است. حروف مشابه نشان دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

اکسیداتیو، شوری و سرما مؤثر است. Liu و همکاران (۲۰۱۸) گزارش دادند که کاربرد ملاتونین سبب کاهش محتوای مالون دی آلدئید در توت فرنگی های تیمار شده شد، که علت آن را به اثرات ضدپیری و آنتی اکسیدانی ملاتونین نسبت دادند. ملاتونین به دلیل داشتن نقش آنتی اکسیدانی و ضدپیری از تجزیه کلروفیل ها به طور معنی داری جلوگیری کرد. ملاتونین و سدیم نیتروپروساید همچنین با افزایش فعالیت آنزیم های SOD، CAT، APX و کاهش فعالیت آنزیم PPO توانستند

در روز ۱۱۰م مشاهده شد و کمترین میزان این صفت مربوط به سایر تیمارها در روز برداشت بود. تیمار ملاتونین ۰/۵ میلی مولار در روز ۱۱۰م، مناسب ترین تیمار بود و با افزایش زمان نمونه برداری باعث کاهش تولید میزان مالون دی آلدئید نسبت به سایر تیمارها و شاهد در روز ۱۱۰م شد. به طور کلی با افزایش زمان نمونه برداری میزان مالون دی آلدئید به طور معنی دار افزایش یافت. علاوه بر این که ملاتونین به عنوان یک آنتی اکسیدان در حذف مستقیم H₂O₂ تولید شده در تنش

سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین و گابا (میلی مولار)

شکل ۱۰- اثر سطوح مختلف تیمارهای ملاتونین (۰/۱ و ۰/۵ میلی مولار) و گابا (۱ و ۵ میلی مولار) بر فعالیت آنزیم پراکسیداز گلبرگ ژربرا رقم تراکالینا در طول زمان نگهداری. حروف مشابه نشان دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است. حروف مشابه نشان دهنده عدم اختلاف معنی دار در سطح پنج درصد با استفاده از آزمون دانکن است.

نتیجه گیری

تیمار ملاتونین طی دوره پس از برداشت باعث بهبود صفات وزن تر، کربوهیدرات کل، فنل کل، پراکسیداز و پروتئین نسبت به تیمار شاهد و روز برداشت شد. از طرفی ملاتونین، با افزایش فعالیت آنتی اکسیدان های آنزیمی و غیر آنزیمی طی دوره پس از برداشت باعث کاهش نشت الکترولیت، هیدروژن پراکسید و مالون دی آلدئید و مهار تنش اکسیداتیو شد. با گذر زمان نمونه برداری در محتوای نسبی آب، میزان فنل و فلاونوئید کل نسبت به روز برداشت کاهش معنی داری مشاهده شد. از طرفی همزمان با افزایش زمان نمونه برداری، نشت الکترولیت به طور معنی داری نسبت به روز برداشت افزایش یافت. به طور کلی تیمار ملاتونین در هر دو غلظت ۰/۵ و ۰/۱ میلی مولار، مناسب ترین تیمار در حفظ کیفیت و افزایش عمر گلجایی ژربرا رقم تراکالینا بود که به طور مستقیم و یا غیرمستقیم باعث حفظ هموستازی گونه های فعال اکسیژن در پس از برداشت گل شاخه بریده ژربرا و بهبود برخی صفات کیفی مورد اندازه گیری شد. لذا به نظر می رسد که کاربرد ملاتونین در غلظت کم می تواند به عنوان یک تکنولوژی امیدبخش در سطح تجاری در

کیفیت گل های شاخه بریدنی ژربرا رقم مالیبو را حفظ کنند (عباسی و همکاران، ۱۳۹۸).

فعالیت آنزیم پراکسیداز گلبرگ: بیشترین میزان فعالیت آنزیم پراکسیداز با اختلاف معنی دار نسبت به سایر تیمارها و تیمار شاهد، در تیمار ملاتونین ۰/۱ میلی مولار در روز ۱۰ام مشاهده شد. کمترین میزان این صفت مربوط به تمام تیمارهای ملاتونین و گابا در روز برداشت بود، این تیمارها دارای اختلاف معنی دار با یکدیگر نبودند. تیمار ملاتونین ۰/۱ میلی مولار در روز ۱۰ام، مناسب ترین تیمار بود و با افزایش زمان نمونه برداری باعث افزایش فعالیت آنزیم پراکسیداز نسبت به تیمار شاهد شد (شکل ۱۰). به دلیل افزایش تولید اتیلن طی دوره پیری مرگ سلولی در این مرحله تسریع می یابد. در این راستا آنزیم پراکسیداز (POX) توانایی زیادی در مهار پراکسید هیدروژن دارد (Cervilla et al., 2012). از آنجا که ملاتونین هم در آب و هم در لیپید محلول است، بنابراین می تواند به عنوان یک آنتی اکسیدان آبدوست و آبگریز عمل کرده و حتی در غلظت های کم نیز در محافظت از ارگانسیم ها در برابر تنش های اکسیداتیو بسیار مؤثر است (Back et al., 2016).

صنعت گل مورد استفاده قرار گیرد که در نتیجه ماهیت هورمونی و آنتی‌اکسیدانی ملاتونین است.

منابع

- اله ویرن اوصالو، افسانه، ناصری، لطفعلی، علیرضالو، ابوالفضل، درویش‌زاده، رضا، و نژادابراهیمی، صمد (۱۴۰۲). اثر کاربرد برگ‌گی گاما‌آمینوبوتیریک اسید بر برخی خصوصیات بیوشیمیایی و بیان ژن‌های *PAL* و *CHS* در انگور رقم فزل‌اوزوم (*Vitis vinifera* L.). پژوهش‌های تولید گیاهی، ۳۰(۱)، ۱۲۵-۱۴۸.
- ایزدی، مهدی، احمدی، نیما، و آزادی، پژمان، (۱۳۹۹). اندام‌زایی مستقیم از ریزنمونه‌های بخش‌های رویشی (*Gerbera jamesonii* L.). گل و گیاهان زینتی، ۵(۱)، ۱-۱۲.
- شاکرمی، خانی، زاهدی، بهمن، رضایی‌نژاد، عبدالحسین، موسوی‌فرد، صادق، و عظیمی، محمدحسین (۱۳۹۹). ارزیابی صفات فیزیولوژیکی گل شاخه‌بریده مریم (رقم پر پر) در پاسخ به کاربرد ملاتونین. فرآیند و کارکرد گیاهی، ۹(۳۶)، ۱۰۵-۱۱۷.
- عباسی، جعفر، حسن‌پور اصیل، معظم، و الفتی، جمالعلی (۱۳۹۸). بهبود برخی صفات رشدی گل ژربرا (*Gerbera jamesonii*) با استفاده از تغذیه معدنی در مراحل مختلف رشد گیاه در شرایط تنش شوری. نشریه علوم باغبانی ایران، ۵۰(۴)، ۸۶۵-۸۷۸. 10.22059/IJHS.2018.259620.1458
- محمدی، میثم، اعلایی، میترا، و صیدی، مهدی (۱۳۹۹). اثر زمان و دفعات محلول‌پاشی قبل از برداشت اسپریمین و گاما‌آمینوبوتیریک اسید بر عمر گلجایی و کیفیت گل‌های بریده ژربرا رقم "Stanza". نشریه علوم باغبانی ایران، ۵۱(۴)، ۷۵۳-۷۷۱.
- ندری، مژگان، ابراهیم‌زاده، اصغر، و زاهدی، سیدمرتضی (۱۴۰۱). تأثیر کاربرد پس از برداشت ملاتونین بر کاهش خسارت سرمازدگی میوه خیار رقم ناگین. مجله علوم و فنون باغبانی ایران، ۲۳(۱)، ۹۹-۱۴۴. DOR: 20.1001.1.16807154.1401.23.1.10.8
- Aghdam, M. S., Jannatizadeh, A., Sabzi Nojadeh, M. S., & Ebrahimzadeh, A. (2019). Exogenous melatonin ameliorates chilling injury in cut anthurium flowers during low temperature storage. *Postharvest Biology and Technology*, 148, 184-191. <https://doi.org/10.1016/j.postharvbio.2018.11.008>
- Alferez, F., Pozo, L., & Burns, J. K. (2006). Physiological changes associated with senescence and abscission in mature citrus fruit induced by 5-chloro-3-methyl-4-nitro-1H-pyrazole and ethephon application. *Physiologia Plantarum*, 127(1), 66-73. <https://doi.org/10.1111/j.1399-3054.2006.00642.x>
- Arnao, M. B. & Hernandez-Ruiz, J. (2019). Melatonin: A new plant hormone and/or a plant master regulator. *Trends in Plant Science*, 24(1), 38-48. <https://doi.org/10.1016/j.tplants.2018.10.010>
- Back, K., Tan, D. X., & Reiter, R. J. (2016). Melatonin biosynthesis in plants: Multiple pathways catalyze tryptophan to melatonin in the cytoplasm or chloroplasts. *Journal of Pineal Research*, 61(4), 426-437. <https://doi.org/10.1111/jpi.12364>
- Bradford, M. M. (1976). A rapid and sensitive method for the quantitation of microgram quantities of protein utilizing the principle of protein-dye binding. *Analytical Biochemistry*, 72(1-2), 248-254. [https://doi.org/10.1016/0003-2697\(76\)90527-3](https://doi.org/10.1016/0003-2697(76)90527-3)
- Cao, S., Bian, K., Shi, L., Chung, H. H., Chen, W., & Yang, Z. (2018). Role of melatonin in cell-wall disassembly and chilling tolerance in cold-stored peach fruit. *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 66(22), 5663-5670. <https://doi.org/10.1021/acs.jafc.8b02055>
- Cervilla, L. M., Blasco, B., Rios, J. J., Rosales, M. A., & Sanchez-Rodriguez, E. (2012). Parameters symptomatic for boron toxicity in leaves of tomato plants. *Journal of Botany*, 2, 117. doi:10.1155/2012/726206
- Dawood, M. G., Taie, H. A. A., Nassar, R. M. A., Abdelhamid, M. T., & Schmidhalter, U. (2014). The changes induced in the physiological, biochemical and anatomical characteristics of *Vicia faba* by the exogenous application of proline under seawater stress. *South African Journal of Botany*, 93, 54-63. <https://doi.org/10.1016/j.sajb.2014.03.002>
- Dole, J. M. & Wilkins, H. F. (1999). Floriculture: Principles and Species.
- Ebrahimzadeh, M. A., Hosseinimehr, S. J., Hamidinia, A., & Jafari, M. (2008). Determination of flavanoids in citrus fruit. *Pharmacologyonline*, 1, 15-18.
- Gao, H., Zhang, Z. K., Chai, H. K., Cheng, N., Yang, Y., Wang, D. N., Yang, T., & Cao, W. (2016). Melatonin treatment delays postharvest senescence and regulates reactive oxygen species metabolism in peach fruit.

- Postharvest Biology and Technology*, 118, 103-110. <https://doi.org/10.1016/j.postharvbio.2016.03.006>
- Geng, X. M., Liu, J., Guo Luo, J., Rong Hu, F., & Okubo, H. (2009). Effect of cold storage and different pulsing treatments on postharvest quality of cut OT Liliy Mantissa' flowers. *Journal of the Faculty of Agriculture*, 54, 41-45.
- Gerailoo, S., Ghasemnezhad, M., & Shiri, M. A. (2014). Effect of short time treatment of salicylic acid in delaying flowers senescence in cut rose (*Rosa hybrida*) cv. Yellow Island. *Journal of Plant Research (Iranian Journal of Biology)*, 27(2), 299-309. 20.1001.1.23832592.1393.27.2.13.3
- Han-Wens, S., Jing, H., Shu-Xuan, L., & Wei-Jun, K. (2010). Protective role of selenium on garlic growth under cadmium stress. *Communications in Soil Science and Plant Analysis*, 41, 1195-1204. <https://doi.org/10.1080/00103621003721395>
- He, S., Joyce, D. C., Irving, D. E., & Faragher, J. D. (2006). Stem end blockage in cut Grevillea 'Crimson Yullo' inflorescences. *Postharvest Biology and Technology*, 41(1), 78-84.
- Jannatizadeh, A., Aghdam, M. S., Luo, Z., & Razavi, F. (2019). Impact of exogenous melatonin application on chilling injury in tomato fruits during cold storage. *Food and Bioprocess Technology*, 5, 741-750. <https://doi.org/10.1007/s11947-019-2247-1>
- Jubany-Mari, T., Munne-Bosch, S., & Alegre, L. (2010). Redox regulation of water stress responses in field-grown plants. Role of hydrogen peroxide and ascorbate. *Plant Physiology and Biochemistry*, 48(5), 351-358.
- Kaijv, M., Sheng, L., & Chao, C. (2006). Antioxidation of flavonoids of Green Rhizome. *Food Science*, 27(3), 110-115.
- Lee, H. Y., Byeon, Y., & Back, K. (2014). Melatonin as a signal molecule triggering defense responses against pathogen attack in Arabidopsis and Tobacco. *Journal of Pineal Research*, 57, 262-268. <https://doi.org/10.1111/jpi.12165>
- Lezoul, N. E. H., Serrano, M., Ruiz-Aracil, M. C., Belkadi, M., Castillo, S., Valero, D., & Guillen, F. (2022). Melatonin as a new postharvest treatment for increasing cut carnation (*Dianthus caryophyllus* L.) vase life. *Postharvest Biology and Technology*, 184, 111759. <https://doi.org/10.1016/j.postharvbio.2021.111759>
- Li, S. X., Zhao-Hui, W., Stewart, S., & B. A. (2013). Responses of crop plants to ammonium and nitrate N. *Advances in Agronomy*, 118, 205-397.
- Liu, C., Zheng, H., Sheng, K., Liu, W., & Zheng, L. (2018). Effects of melatonin treatment on the postharvest quality of strawberry fruit. *Postharvest Biology and Technology*, 139, 47-55.
- Lu, P., Cao, J., He, S., Liu, J., Li, H., Cheng, G., Ding, Y., & Joyce, D. C. (2010). Nano -silver pulse treatments improve water relations of cut rose cv: Movie Star flowers. *Postharvest Biology and Technology*, 57, 196-202. <https://doi.org/10.1016/j.postharvbio.2010.04.003>
- Mardeh, A. S. S., Gholami, S., Bahramnejad, B., Kanouni, H., & Sadeghi, F. (2014). Effect of drought stress on compatible osmolytes content, enzyme activity and grain yield in chickpea (*Cicer arietinum* L.) genotypes. *Iranian Journal of Crop Sciences*, 16(2), 109-124.
- Meng, X. & Wang, X. (2004). Regulation of ower development and anthocyanin accumulation in Gerbera hybrida. *The Journal of Horticultural Science and Biotechnology*, 79(1), 131-137.
- Meng, X., Han, J., Wang, Q., & Tian, S. (2009). Changes in physiology and quality of peach fruits treated by methyl jasmonate under low temperature stress. *Food Chemistry*, 114(3), 1028-1035. <https://doi.org/10.1016/j.foodchem.2008.09.109>
- Mirzaei Mashhoud, M., Aelaei, M., & Mortazavi, S. N. (2015). γ -Aminobutyric acid (GABA) treatment improved postharvest indices and vase-life of 'Red Naomi' rose cut flowers. In *III International Conference on Quality Management in Supply Chains of Ornamentals*, 1131, 33-40. 10.17660/ActaHortic.2016.1131.5
- Reuveni, R. (1995). Biochemical marker of disease resistance. In: *Molecular Methods in Plant Pathology*. (eds. Singh, R. P. and Singh, U. S.) Pp. 99-114.
- Salehi, R., Kashi, A., Lee, J. M., Babalar, M., Delshad, M., Lee, S. G., & Huh, Y. C. (2010). Leaf gas exchanges and mineral ion composition in xylem sap of Iranian melon affected by rootstocks and training methods. *Hort Science*, 45(5), 766-770.
- Schlegel, H. G. (1956). Die verwertung organischer sauren durch Chlorella im licht. *Planta*, 47, 510-526.
- Schmitzer, V., Veberic, R., Osterc, G., & Stampar, F. (2010). Color and phenolic content changes during flower development in groundcover Rose. *Journal of the American Society for Horticultural Science*, 135, 195-202. <https://doi.org/10.21273/JASHS.135.3.195>
- Seyed Hajizadeh, H., Dadashzadeh, R., & Azizi, S. (2023). Effect of Chitosan nanoparticles on quality indices, metabolites, and vase life of *Rosa hybrid* cv. Black magic. *Chemical and Biological Technologies in Agriculture*, 10(12), 1-17. <https://doi.org/10.1186/s40538-023-00387-7>
- Soleimani-Aghdam, M., Naderi, R., Malekzadeh, P., & Jannatizadeh, A. (2016). Contribution of GABA shunt to chilling tolerance in anthurium cut flowers in response to postharvest salicylic acid treatment. *Scientia Horticulturae*, 205, 90-96. <https://doi.org/10.1016/j.scienta.2016.04.020>
- Tavarini, S., Innocenti, E. D., Remorini, D., Massai, R., & Guidi, L. (2008). Antioxidant capacity, ascorbic acid, total

- phenols and carotenoids changes during harvest and after storage of Hayward kiwifruit. *Food Chemistry*, 107, 282-288. <https://doi.org/10.1016/j.foodchem.2007.08.015>
- Vahdati, N., Tehranifar, A., Bayat, H., & Selahvarzi, Y. (2012). Salicylic and citric acid treatments improve the vase life of cut Chrysanthemum flowers. *Journal of Agriculture and Science Technology*, 14, 879-887. 20.1001.1.16807073.2012.14.4.8.4
- Van Doorn, W. G. (2012). Water relations of cut flowers: an update. In: *Horticultural Reviews* (ed. Janick, J.) Pp. 55-106. John Wiley & Sons, Inc, Hoboken, NJ, USA. DOI:10.1002/9781118351871
- Van Meeteren, U., Van Gelder, H., & Van Ieperen, W. (2000). Reconsideration of the use of deionized water as vase water in postharvest experiments on cut flowers. *Postharvest Biology and Technology*, 18, 169-181. [https://doi.org/10.1016/S0925-5214\(99\)00050-2](https://doi.org/10.1016/S0925-5214(99)00050-2)
- Velikova, V., Yordanov, I., & Edreva, A. (2000). Oxidative stress and some antioxidant systems in acid rain-treated bean plants: Protective role of exogenous polyamines. *Plant Science*, 151(1), 59-66. [https://doi.org/10.1016/S0168-9452\(99\)00197-1](https://doi.org/10.1016/S0168-9452(99)00197-1)
- Xu, T., Yao, C., & Hunseung, K. (2019). Melatonin is a potential target for improving post-harvest preservation of fruits and vegetables. *Frontiers in Plant Science*, 10, 1-14. <https://doi.org/10.3389/fpls.2019.01388>
- Xue, G. P., McIntyre, C. L., Jenkins, C. L., Glassop, D., van Herwaarden, A. F., & Shorter, R. (2008). Molecular dissection of variation in carbohydrate metabolism related to water-soluble carbohydrate accumulation in stems of wheat. *Plant Physiology*, 146(2), 441. <https://doi.org/doi:10.1104/pp.107.113076>
- Yin, C., Wang, X., Duan, B., Luo, J., & Li, C. (2005). Early growth, dry matter allocation and water use efficiency of two sympatric *Populus* species as affected by water stress. *Environmental and Experimental Botany*, 53(3), 315-322.
- Zarbakhsh, S. & Rastegar, S. (2017). The effect of salicylic acid and gum arabic on some quantitative and qualitative characteristics of *Ziziphus mauritina* Lam during storage. *Journal of Food Technology and Nutrition*, 14(2), 98-87.
- Zare zeinali, M., nasibi, F., Manuchehri Kalantari, K., & Ahmadi Mousavi, E. (2020). Effect of melatonin premedication on some physiological parameters and reduction of oxidative stress in *Tagetes erecta* seedlings under salt stress. *Journal of Plant Process and Function*, 9(35), 115-125. 20.1001.1.23222727.1399.9.35.2.3
- Zhang, H., Zhang, N., Yang, R., Wang, L., Sun, Q., Li, D., Cao, Y., Weeda, S., Zhao, B., Ren, S., & Guo, Y. (2014). Melatonin promotes seed germination under high salinity by regulating antioxidant systems, ABA and GA4 interaction in cucumber (*Cucumis sativus* L.). *Journal of Pineal Research*, 57, 269-279. <https://doi.org/10.1111/jpi.12167>
- Zhang, Z. B., Shao, H. B., Xu, P., Chu, L. Y., Lu, Z. H., & Tian, J. Y. (2007). On evolution and perspectives of bio-watersaving. *Colloids and Surfaces B: Biointerfaces*, 55(1), 1-9.

The efficiency of a preservative solution containing melatonin and GABA in expanding the quality of gerbera (*Gerbera jamesonii* cv. Terra Kalina) cut flower during longevity

Laya Abbasi shokouhi¹, Hanifeh Seyed Hajizadeh*¹, Seyed Morteza Zahedi¹, Ali Faraji Chelanolya¹ and Ali Moghadam²

¹Department of Horticulture, Faculty of Agriculture, University of Maragheh, Maragheh P. B. 55136-553, Iran

²Department of Horticultural Science and Agronomy, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

(Received: 2024/04/23, Accepted: 2024/06/05)

Abstract

Gerbera is the fifth-cut flower in the world, in terms of economic importance, but it has a short lifespan. One of the main problems with this flower, after harvest, is the decrease in the quality and longevity of the flowers, which is affected by the balance between water absorption and water loss. For this purpose, to investigate the effect of melatonin and GABA on increasing the longevity and quality of gerbera, a factorial experiment was conducted based on a completely randomized design with 3 replications. Vase solutions containing 0.1 and 0.5 mM melatonin, 1 and 5 mM GABA solution, and distilled water were used as a control treatment. The results showed that as the vase life increased, the amount of electrolyte leakage, anthocyanin, malondialdehyde, hydrogen peroxide, and peroxidase enzyme activity increased in all treatments except for the solutions containing 0.1 mM melatonin and 1 mM GABA, while the amount of fresh weight, carbohydrate, flavonoid, total phenol and protein decreased. The maximum decrease in the relative water content of petals and carbohydrates, as well as the maximum increase in the amount of malondialdehyde and electrolyte leakage, was observed on the 10th day of the 5 mM GABA treatment. The flowers placed in the vase solution containing 0.1 mM melatonin contained the maximum amount of carbohydrate, protein, total phenol and the maximum activity of the peroxidase enzyme. In general, melatonin in both concentrations of 0.5 and 0.1 mM was the most appropriate treatment, which improved the quality of gerbera-cut flowers compared to the control and other treatments. Therefore, according to the hormonal and antioxidant nature of melatonin, it seems that the application of melatonin in low concentrations can be used as a promising technology at the commercial level in the flower industry.

Keyword: Petal senescence, Water relations, Antioxidant protection, Vase life

Corresponding author, Email: hajizade@maragheh.ac.ir